

doi: [10.30497/rc.2023.244551.1972](https://doi.org/10.30497/rc.2023.244551.1972)

Received: 2023/05/17

Accepted: 2023/12/05

Religion and cultural security: The Study of Relationship between Participation in Religious Communities and cultural security in the youth of Sari city

Seyed Ahmad Mir Mohamad Tabar*

Abstract

Cultural security is one of the important indicators of security in the present era for all countries, especially for the country of Iran with its rich Iranian and Islamic culture. Considering the importance of religion and holding religious ceremonies in Iranian society, the question arises as to whether greater participation in religious centers can lead to the promotion of youth cultural security. The aim of this investigation is to study the association between participation in religious communities and cultural security among residents in Sari city. Using multi-stage cluster sampling method 400 participants randomly selected and answered to the questionnaire. The results show between participation in religious communities and the different dimensions of cultural security such as Iranian and religious identity, commitment to family, religious, social and cultural values there is a significant positive correlation; findings also show that correlation with social values is stronger than other dimensions. The results show between participation in religious communities and the different dimensions of cultural security such as Iranian and religious identity, commitment to family, religious, social and cultural values there is a significant positive correlation; findings also show that correlation with social values is stronger than other dimensions. This means that with increased participation in religious communities, participant's cultural security increases.

Keywords: Cultural Security, Religion, Religious Communities, The youth, Identity Security, Commitment to Values.

* Assistant Professor, Department of Sociology, Arak University, Arak, I.R.Iran.
ahmadmirtabar@gmail.com

دوفصلنامه علمی «دین و ارتباطات»، سال سی و یکم، شماره اول (بیاپی ۶۵)، بهار و تابستان ۱۴۰۳، مقاله پژوهشی، صص. ۹۹-۱۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۷

دین و امنیت فرهنگی: بررسی رابطه مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی در جوانان شهر ساری

سیداحمد میرمحمدتبار*

چکیده

امنیت فرهنگی یکی از شاخص‌های مهم امنیت در عصر حاضر برای همه کشورها، به‌خصوص برای کشور ایران با فرهنگ غنی ایرانی و اسلامی است. با در نظر گرفتن اهمیت مذهب و برگزاری مراسم مذهبی در جامعه ایران این سؤال مطرح می‌شود که آیا مشارکت بیشتر در مراکز مذهبی می‌تواند منجر به ارتقای امنیت فرهنگی جوانان شود. پژوهش حاضر با درک این مسئله و با هدف مطالعه رابطه مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی در بین جوانان با استفاده از روش پیمایش و با ابزار پرسشنامه انجام شده است. جامعه آماری پژوهش تمامی جوانان بین ۱۵-۲۹ ساله شهر ساری بوده‌اند که نمونه‌ای ۴۰۰ نفره با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و به‌طور تصادفی انتخاب شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که بین شرکت در اجتماعات دینی و ابعاد مختلف امنیت فرهنگی از قبیل هویت ایرانی، هویت مذهبی، پایداری به ارزش‌های خانوادگی، مذهبی، اجتماعی و فرهنگی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد که در این میان بیشترین همبستگی با ارزش اجتماعی و کمترین همبستگی با ارزش مذهبی بوده است. این بدین معناست که با افزایش مشارکت جوانان در اجتماعات دینی، امنیت فرهنگی آنان نیز افزایش می‌یابد.

واژگان کلیدی: امنیت فرهنگی، مشارکت در اجتماعات دینی، جوانان، امنیت هویتی، دفاع از ارزش‌ها.

* استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه اراک، اراک، جمهوری اسلامی ایران.

مقدمه

امنیت نیازی اساسی و همگانی است، اهمیت و ضرورت امنیت در پیوند ناگسستنی آن با زندگی است. در زمینه امنیت و ضرورت آن برای زندگی، همین بس که دانشمندان آن را به مثابه یکی از نیازهای اساسی انسان در نظر می‌گیرند. به موازات گسترش اجتماعات و پیچیده‌تر شدن روابط و تعاملات اجتماعی، موجود بشری وارد روابط گوناگونی شد که عرصه‌های زندگی را تحت عناوین اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و... از هم متمایز کردند و امنیت او را تحت شعاع قرار دادند (حسینی، ۱۳۸۸، ص. ۱۰). امنیت از جمله پدیده‌های مهمی است که از نیازها و ضرورت‌های مهم و پایه‌های فرد و جامعه به‌شمار می‌رود و فقدان یا اختلال در آن، پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی به‌دنبال دارد، به طوری که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد. مرتفع شدن بسیاری از نیازهای آدمی نیز در گرو تأمین امنیت است. به طوری که مازلو نیز در سلسله‌مراتب نیازها، احساس امنیت را بلافاصله پس از ارضای نیازهای اولیه قرار می‌دهد (کاهه، ۱۳۸۴، ص. ۱۳۳). امنیت به معنای سستی آن عبارت است از: امنیت نظامی و توسل به قوای قهریه برای حصول آرامش و فرار از خطر. اما امروزه این مفهوم از رویکرد نظامی محور خود فاصله گرفته و مؤلفه‌های نرم‌افزاری جایگزین مؤلفه‌های سخت‌افزاری گشته‌اند و روزبه‌روز ابعاد نظامی آن، نمود کمتری می‌یابند (رستگارخالد و محمدیان، ۱۳۹۲، ص. ۵۳).

در عصر حاضر، دامنه و گستره امنیت (اجتماعی و فرهنگی) با رشد و گسترش روزافزون رسانه‌های نوین از جمله ماهواره و اینترنت، توسعه یافته است و از صرف مقوله‌های بهداشتی، رفاهی و اقتصادی خارج شده و به مقوله‌هایی نظیر هویت، ارزش‌ها، میراث فرهنگی، دین، افکار، باورها، ساخت شخصیت، هستی و وجود فرد، اجتماع و جامعه گسترش یافته است؛ بنابراین، هم مطالعه پدیده امنیت فرهنگی حائز ظرافت و پیچیدگی‌های مفهومی و ادراکی شده و هم تأمین و پایداری آن از اهمیت خاص خود برخوردار شده است.

امنیت فرهنگی را می‌توان «ایجاد وضعیتی مطمئن، آرام‌بخش و خالی از هرگونه تهدید و تعرض در انسان، نسبت به دین، افکار، اخلاق، آداب و رسوم، باورها، ارزش‌ها، میراث فرهنگی، آثار ادبی و غیره به‌عبارت‌دیگر، مصونیت فرهنگ فرد و

جامعه از هرگونه تعرض و تهدید ناامید» (صالحی امیری، ۱۳۸۶، ص. ۵۶). بر اساس این تعریف، امنیت فرهنگی در معنای عینی آن «فقدان تهدید» میراث فرهنگی و آثار و ارزش‌های کسب شده است و در معنای ذهنی آن «فقدان ترس» از هجمه‌ها و حمله‌هایی است که ارزش‌ها، آداب و رسوم، اعتقادات و باورها را در معرض خطر استحاله و یا نابودی قرار می‌دهد. هرگاه ما امنیت را بستر رشد، بالندگی و شکوفایی فرهنگ بدانیم و فرهنگ را نیز بستر تعالی و خوشبختی انسان به‌شمار آوریم تا حدود زیادی ارزش امنیت فرهنگی را مشخص کرده‌ایم. از این منظر، باید به میزان ارزش و اهمیت فرهنگ، برای امنیت ارزش و اعتبار قائل شد چراکه بذور ارزشمند فرهنگ در زمین شوره‌زار ناامنی هرگز نمی‌روید و به برگ و بار نمی‌نشیند و لذا اگر امنیت برای فرهنگ جنبه مقدمی داشته باشد از مقدمات واجب می‌باشد (صالحی امیری، ۱۳۸۶، ص. ۵۶). با توجه به تعریف یاد شده، عوامل متعددی می‌توانند بر امنیت فرهنگی تأثیر بگذارند که یکی از آن عوامل افزایش دین‌داری افراد می‌باشد.

یکی از نهادهایی که در تأمین احساس امنیت اجتماعی و فرهنگی نقش به‌سزایی دارد، نهاد دین است. دین، دین‌داری و ایمان به خدا، انسان را به اجرای قوانین و دوری از بزهکاری و ناهنجاری‌های اخلاقی دعوت می‌کند. در واقع، ایمان و دین‌داری، انسان را از درون متحول می‌سازد و نیروی محرکه قوی به‌سوی خوبی‌ها و ترک زشتی‌ها در نهاد او قرار می‌دهد و هر آن با هشدار به او از گرایش و میل به زشتی‌ها و ارتکاب جرائم باز می‌دارد. به‌نوعی می‌توان گفت، امنیت اجتماعی و فرهنگی، اعتماد عمومی و مسئولیت‌پذیری از آثار دین‌داری است (هاشمیان‌فر و دیگران، ۱۳۹۲، ص. ۵۴).

دین‌داری نیز نقش مهمی در کم‌کردن بی‌عدالتی‌ها و ایجاد احساس یکپارچگی اجتماعی دارد. دین می‌تواند شعله‌های خودمحوری و خودپرستی را فرو نشانند، با تمسک به باورهای دینی و گسترش معنویت در جامعه می‌تواند از احساس ناامنی در زندگی اجتماعی کاست (ربانی خوراسگانی و قاسمی، ۱۳۸۶، ص. ۲). دین‌داری عامل مهمی در تبیین احساس امنیت است. از این‌رو دین‌داری از عواملی است که نقش بسیار مهمی را در جامعه بازی می‌کند. در غیاب این عوامل و بدون آن پیمودن مسیر توسعه جامعه دشوار و یا غیرممکن می‌باشد. دین‌داری می‌تواند به انسجام اجتماعی کمک کرده و در نتیجه نظم اجتماعی که زیربنای امنیت اجتماعی است را فراهم کند (ساروخانی و

هاشم‌نژاد، ۱۳۹۰، ص. ۸۲). با توجه به اهمیت دین‌داری در امنیت، در این پژوهش به بررسی رابطه بین مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی پرداخته می‌شود.

از آنجاکه رشد و توسعه هر کشوری در سایه امنیت فرهنگی و اجتماعی حاصل می‌شود؛ لذا شناخت تهدیدها و آسیب‌های مرتبط با امنیت فرهنگی موجب می‌شود تا اقدامات راهبردی به‌موقع و صحیحی قبل از به‌وقوع پیوستن هرگونه بحران اتخاذ و امنیت فرهنگی و ثبات اجتماعی تا حد زیادی حفظ شود. شاید نتوان هیچ دلیلی واضح‌تر، متقن‌تر و ملموس‌تر از لزوم «بقا» برای موضوع امنیت فرهنگی ذکر کرد. علاوه‌براین، پویایی جوامع، تغییرات ناخواسته، تحولات جهانی، گسترش اجتناب‌ناپذیر روابط گوناگون و نیز هجوم و سرعت اطلاعات مؤید ضرورت بررسی در حوزه امنیت فرهنگی است. این موارد باعث می‌شود جوامع در حال گذاری مثل ایران، به دلیل تغییرات گسترده و متعدد معمولاً با تضادهای مختلف در ساختارها و زیرساخت‌های اجتماعی و فرهنگی مواجه باشند. عدم تطابق و هماهنگی بین عناصر مادی و غیرمادی فرهنگ، موانع و مشکلاتی را برای سازگاری اجتماعی افراد جامعه به‌وجود می‌آورد که لزوم پرداختن به امنیت فرهنگی را دوچندان می‌کند (سیاح و دیگران، ۱۳۹۱، ص. ۲).

پژوهش درباره امنیت فرهنگی در جامعه ایران زمانی اهمیت می‌یابد که نتایج تحقیقات حکایت از کاهش امنیت فرهنگی در جامعه مذهبی ایران دارد. شواهد نشان می‌دهد که گسترش و توسعه روزافزون فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی در دنیای نوین بیش از آنکه در راستای تأمین امنیت اجتماعی و فرهنگی باشد، به‌نوعی تهدید علیه امنیت تبدیل شده‌اند (رستگارخالد و محمدیان، ۱۳۹۲، ص. ۵۵). انقلاب فناوری با کمک پیشرفت‌های فناوری، فاصله و مکان را به عوامل غیرمهم تبدیل کرده است (رفیع و جانباز، ۱۳۸۹، ص. ۸۸) و از طریق ایجاد اختلال در فرهنگ و هویت قومی، ملی و دینی، امنیت را زائل می‌سازد. فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی سبب شده است تا آسان‌ترین و کم‌هزینه‌ترین تهدید متوجه امنیت فرهنگی شود. تردیدی نیست که ابزاری مثل اینترنت و ماهواره موجب وسعت افق دید ما می‌شوند و فرصت‌های بی‌سابقه‌ای برای برقراری تماس با دیگران در اختیار ما می‌گذارند؛ اما ضرب‌آهنگ لگام‌گسیخته رشد و گسترش آن‌ها، نشانگر تهدیدها و چالش‌هایی برای شکل‌های سنتی تعامل انسانی نیز هست (گیدنز، ۱۳۸۶، ص. ۶۸۴). محققان مختلفی درباره در معرض

خطر بودن فرهنگ و امنیت آن در جامعه اسلامی ایران همواره هشدارهایی داده‌اند. نتایج تحقیق مردان‌پور (۱۳۷۸) بر روی ۲۰۰۰ نفر از دانش‌آموزان راهنمایی و متوسطه دختر و پسر ساکن در تهران نشان داد که گرایش به فرهنگ غرب در بین پسران بیشتر از دختران بود.

صدیق اورعی (۱۳۸۳) در پژوهش دیگری که با هدف بررسی چگونگی نفوذ فرهنگ غرب در ایران انجام شد به این نتیجه رسید که تغییرات فرهنگی و اجتماعی در ایران هم از درون فرهنگ و هم از برون فرهنگ می‌باشد. تغییرات ناشی از عوامل خارجی عمدتاً از طریق دانشجویان، تحصیل‌کرده‌های خارج از کشور، امکانات صوتی و تصویری و کالاهای غربی بوده است.

روحانی (۱۳۸۷) بیان می‌کند که با پیدایش انقلاب اسلامی و شکل‌گیری فرهنگی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و ایرانی در کشور، بیگانان همیشه درصدد نفوذ بر این فرهنگ ناب و اثرگذاری منفی بر آن بوده‌اند. ایشان لزوم چاره‌اندیشی توسط مسئولان نظام به‌خصوص مسئولان فرهنگ را درباره این رویارویی با خطرهای دشمن گوشزد کرده است و بیان می‌دارد در صورت انجام اقدام‌های نسنجیده و تدابیر شتاب‌آلود و غیرواقع‌بینانه بیش‌ازپیش درگیر مسائلی مثل بحران هویت در میان جوانان، فراهم شدن زمینه‌های تهاجم فرهنگی غرب و افزایش درصد آسیب‌های اجتماعی از قبیل اعتیاد، طلاق، سرخوردگی و ناامیدی و مسخ فرهنگی خواهیم شد.

همچنین نتایج پژوهش قاسمی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که بیش از ۶۰ درصد از دانش‌آموزان دبیرستانی در استان مازندران در حد متوسط و زیاد دچار کجروی فرهنگی هستند که این کجروی فرهنگی مغایر با ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی و الگوهای ایرانی و اسلامی در کشور می‌باشد. نتایج این پژوهش همچنین نشان داد که استفاده از ماهواره و اینترنت بر این کجروی فرهنگی تأثیر مثبت دارد؛ بنابراین می‌توان بیان کرد که فرهنگ در جامعه ایران بیش از قبل در حال تهدید است و امنیت فرهنگی در خطر می‌باشد و باید بررسی‌هایی درصدد سنجش میزان امنیت فرهنگی برابند و عوامل مؤثر بر آن را شناسایی نمایند تا بتوان در مرحله بعد راهکارهایی برای ارتقای امنیت فرهنگی تدوین کرد. با توجه به موارد مذکور، پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این سؤال است که «مشارکت در اجتماعات مذهبی چه رابطه‌ای با امنیت فرهنگی جوانان در شهر ساری دارد؟».

۱. پیشینه پژوهش

در خصوص پیشینه پژوهش گفتنی است؛ تحقیقاتی که رابطه بین دین و دین‌داری را با امنیت فرهنگی و اجتماعی نشان می‌دادند، در پیشینه تحقیق آورده شد.

پورسعید (۱۴۰۱) تحقیقی را با بررسی نسبت مفهومی فرهنگ و امنیت: جستاری در چیستی «امنیت فرهنگی»، انجام داد. مفروض تحقیق این بود که امنیت فرهنگی را به‌مثابه مفهوم یا حتی پدیدار نمی‌توان درک کرد مگر آنکه به بازشناسی و بازنمایی شقوق مختلف نسبت مفهومی «فرهنگ» و «امنیت» دست یازید. در پاسخ به این مسئله یا پرسش محوری، پردازش مفهومی تحقیق نشان داد که عناصر و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده و مقوم امنیت، عمدتاً فرهنگی هستند؛ عناصر و مؤلفه‌هایی همچون وجوه ذهنی، زبانی، معنایی، گفتمانی، تصویری، ادراکی، احساسی، روانی و اخلاقی امنیت، از این جمله‌اند و بدون آن‌ها، تکوین، تقویم و تداوم امنیت ناممکن است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که نسبت مفهومی فرهنگ و امنیت دارای چهار نسبت مشخص؛ یعنی «فرهنگ به‌مثابه یکی از ابعاد و بخش‌های امنیت»؛ «فرهنگ به‌مثابه موضوع ارجاعی امنیت»؛ «فرهنگ به‌مثابه شاکله محیط امنیتی» و «فرهنگ به‌مثابه منبع تهدید امنیت» است.

پویافر (۱۴۰۰) پژوهشی را با هدف مطالعه تحولات دین‌داری و بعد اجتماعی امنیت ملی در ایران انجام داد. براین اساس، یافته‌های به‌دست آمده در پیمایش‌های ملی انجام شده، به‌ویژه طی بیش از چهار دهه استقرار نظام جمهوری اسلامی، مورد مطالعه و تحلیل روند قرار گرفته است. یافته‌ها نشان داده که تغییرات در دین‌داری مردم ایران و همچنین نگرش آنها به دین، مؤسسات دینی و رویه‌های رسمی در حکمرانی دینی، به‌سوی نزول جایگاه، اهمیت و نقش نهاد دین در جامعه در حرکت است. بر مبنای نتایج به‌دست آمده و فرازوفرودهای شاخص‌های مختلف دین‌داری، پیشنهادهای راهبردی برای سیاست‌گذاری مطلوب و اصلاح روندهای موجود ارائه شده است.

شفیعی و مولایی (۱۳۹۹) پژوهشی را با هدف الگوی راهبردی دین در تولید امنیت فرهنگی انجام دادند. این پژوهش بر اساس هدف توسعه‌ای بوده و به‌دنبال توضیح اهمیت جایگاه نزول تدریجی قرآن در مدیریت تحول فرهنگی جامعه و شیوه استخراج اصول تحول همه‌جانبه از کلام نورانی وحی و تبیین رابطه آن با امنیت فرهنگی و تأثیر آن در استحکام ساخت درونی قدرت ملی جمهوری اسلامی ایران و تقویت و توسعه

اقتدار ملی، به روش توصیفی - فراتحلیلی می‌باشد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که مهندسی تحول فرهنگی بر اساس تفسیر قرآن کریم به ترتیب نزول آیات و با بهره‌گیری از سایر منابع دین؛ سنت و عقل، جامعه‌پذیری فرهنگ اسلامی را تسریع بخشیده و مستلزم اتخاذ رویکرد مدیریت راهبردی در تحول فرهنگی در جامعه می‌شود و این مهم نیز منجر به ارایه الگو جامعه دین‌محور می‌شود.

عبدالحمیدی و همکاران (۱۳۹۵) پژوهشی را با هدف بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی با تأکید بر ابعاد مختلف دین‌داری در بین شهروندان ۱۸ سال به بالای شهر تهران انجام دادند. در این پژوهش از روش پیمایشی استفاده شد. نتایج پژوهش حاکی از آن است که احساس امنیت اجتماعی تحت تأثیر بعد اعتقادی دین‌داری، بعد مناسکی دین‌داری، بعد پیامدی دین‌داری، بعد تجربی دین‌داری، گرایش به هویت ملی، استفاده از رسانه‌های داخلی، اعتماد اجتماعی، استفاده از رسانه‌های خارجی و مشارکت اجتماعی قرار دارد.

هاشیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۱) پژوهشی را با عنوان «تأثیر دین‌داری و رسانه‌های جمعی بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان» انجام دادند. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان دانشگاه مازندران می‌باشند. بدین منظور نمونه‌ای ۴۰۰ نفری از دانشجویان به صورت نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده‌اند. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره نیز نشان می‌دهد که میزان استفاده از تلویزیون و بعد اعتقادی دین‌داری به ترتیب بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت اجتماعی دارند.

پوراحمد و همکاران (۱۳۹۱) پژوهشی را با عنوان «بررسی رابطه دین‌داری و احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی» انجام دادند. برای بررسی روابط ابعاد دین‌داری و احساس امنیت از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی استفاده و داده‌های مورد نظر از منابع اسنادی و روش پیمایشی با انتخاب ۴۰۰ نمونه تصادفی در ۲ شهر و ۱۰ روستای شهرستان کوه‌دشت جمع‌آوری و تحلیل شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از وجود همبستگی معنادار بین اکثر ابعاد دین‌داری با متغیرهای احساس امنیت است.

کامران و عبادتی‌نظری (۱۳۸۸) پژوهشی را با عنوان «بررسی عوامل اقتصادی اجتماعی مؤثر بر احساس آرامش و امنیت اجتماعی زنان دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی دانشگاه‌های شهر تهران» در ۸۰ نفر از دانشجویان زن کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی

دانشگاه‌های آزاد و دولتی شهر تهران انجام دادند. نتایج حاصل از رگرسیون چندمتغیره نشان داد که متغیرهای طبقه اجتماعی، حمایت خانواده، پابندی به آداب و رسوم قومی، سن و اعتماد به عملکرد قانون، پنج متغیر عمده‌ای هستند که بر احساس آرامش و امنیت اجتماعی دانشجویان زن کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی مؤثرند.

نوروزی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) پژوهشی را با عنوان «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹-۱۵ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن» انجام دادند. نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره نیز نشان می‌دهد که به ترتیب متغیرهای احساس امنیت محل سکونت، پایگاه اقتصادی و اجتماعی، احساس نظم اجتماعی و پابندی مذهبی در تبیین میزان احساس امنیت اجتماعی زنان سهم عمده‌ای داشتند.

کوی و لی^۱ (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای با عنوان «امنیت‌بخشی یا امنیت‌زدایی، سر حد امنیت در چین» به پاسخ به این سؤال پرداختند که آیا امنیت یا امنیت‌بخشی با ارزش منفی یا مثبت هماهنگی دارد؟ دانشگاه کپنهاگ امنیت‌زدایی (ارزش مثبت) را به امنیت‌بخشی (ارزش منفی) ترجیح می‌دهد. به وسیله بررسی فرایند امنیت بخشی و امنیت‌زدایی در رویکرد چین نسبت به سر حد و مرز امنیت، دانشگاه کپنهاگ استدلال می‌کند که روی هم رفته، راهبرد امنیت‌زدایی اثرهای قابل اجرا و مؤثری دارد. برای ساختن شرایطی که ایجاد حداکثر امنیت بادوام کند، این ضروری است که فراسوی مباحثه فعلی ملی - مرکزی امنیت برویم و توجه بیشتری به امنیت اجتماعی مردم و هویت و فرهنگ آنها داشته باشیم.

کراکوس^۲ و دیگران (۲۰۱۰) پژوهشی را با عنوان ترس از جرم در بین شهروندان ترکیه با استفاده از پیمایش انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تجربه ترس از قربانی شدن از سوی زنان تأثیر مهمی بر ترس آنان دارد و ساکنان شهرها نیز میزان بیشتری از ترس را نسبت به روستائیان گزارش کردند.

پانزانیس^۳ (۲۰۰۹) پژوهشی را با عنوان نقش پایگاه اقتصادی اجتماعی در احساس امنیت انجام داد. داده‌های این پژوهش از پیمایش جرم در بریتانیا گرفته شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که افراد دارای پایگاه اقتصادی اجتماعی پایین بیشتر نگران قربانی

1. Cui & Li
2. Karakus
3. Panzanis

شدن در برابر انواع جرم‌ها هستند و این امر نه تنها در مورد ناامنی‌های ناشی از جرم‌های گوناگون بلکه در مورد ناامنی‌های غیرجرائمی مثل بیماری، ورشکستگی، تصادفات جاده‌ای و از دست دادن شغل نیز صادق است. در مجموع ۳۴ درصد از افراد نمونه در هنگام قدم‌زدن احساس ناامنی می‌کنند که این رقم در زنان بیشتر از مردان است. همچنین، مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر احساس امنیت زنان سن می‌باشد که زنان معمولاً در سنین بالاتر احساس ناامنی بالاتری دارند.

کلمن و هوفر^۱ (۱۹۸۷) در مطالعه‌ای بر روی ۲۸۰۰۰ نفر از دانش‌آموزان در دوره زمانی ۱۹۸۰-۱۹۸۷ نتایج قابل تأملی را به دست آوردند. طبق نتایج پژوهش ایشان، ترک تحصیل در مدارس که دانش‌آموزان کاتولیک را در خود داشت، بسیار کمتر از ترک تحصیل در مدارس عمومی بوده است. میزان سرمایه اجتماعی در بین دانش‌آموزانی که عضو خانواده‌های کاتولیک بوده‌اند، بسیار بیشتر از دیگر دانش‌آموزان بوده است. این مطالعه در یک دوره ۷ ساله و با استفاده از روش مطالعات طولی انجام گرفته است.

به‌طور کلی ۱۳ پژوهش (۹ مورد از پژوهش‌های داخلی و ۴ مورد از پژوهش‌های خارجی بودند) در پیشینه تجربی این پژوهش مرور شد. در جمع‌بندی از نتایج پژوهش‌های پیشینه می‌توان نتیجه‌گیری کرد که جامعه ایران با توجه به اینکه به‌عنوان یک جامعه مذهبی و مقید به هنجارها و ارزش‌های اسلامی است، به مرور زمان دارد در مسیر روندهای جهانی شدن فرهنگی قرار می‌گیرد و رسانه‌های نوین مثل ماهواره و اینترنت به‌عنوان مهم‌ترین ابزار این نوع جهانی شدن بیش‌ازپیش در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد که این امر منجر به بروز خطراتی برای فرهنگ بومی کشور و به خطر افتادن امنیت فرهنگی می‌گردد. همچنین نتایج این پژوهش‌ها نشان داد که دین‌داری می‌تواند کمک شایانی به امنیت فرهنگی و در خطر نیفتادن فرهنگ بومی در کشور بکند. با توجه به این موارد می‌توان بیان کرد که افزایش دین‌داری افراد باعث افزایش امنیت اجتماعی و فرهنگی می‌شود؛ بنابراین می‌توان انتظار داشت که مشارکت در اجتماعات دینی؛ باعث افزایش امنیت فرهنگی افراد گردد. نوآوری این پژوهش به نسبت مطالعات پیشین، جنبه میدانی و پیمایشی بودن آن است. بیشتر مطالعات در پیشینه پژوهش رابطه دین و امنیت فرهنگی را به‌صورت نظری و اسنادی بررسی کردند، این در حالی است که در این

1. Coleman and Hoffer

پژوهش برای متغیرهای دین (مشارکت دینی) و امنیت فرهنگی، ابعاد، مؤلفه‌ها و گویه‌هایی طراحی و تدوین شد و رابطه آن مورد سنجش قرار گرفت.

۲. مبانی نظری

در این قسمت به تعاریف مفاهیم، مبانی نظری و رابطه نظری دین‌داری و امنیت، با تأکید بر امنیت فرهنگی، دفاع از هویت و ارزش‌های جوامع، پرداخته می‌شود.

۲-۱. دین

دین نظامی فکری است که افراد جامعه را به وسیله آن به خودشان باز می‌نمایند و روابط مبهم و در ضمن صمیمانه‌شان را با جامعه، از این طریق بیان می‌کنند. به نظر دورکیم دین چیزی جز نیروی جمعی جامعه بر افراد نیست، دین نه یک توهم است و نه یک چیز اساساً ساختگی. وقتی مؤمنان این اعتقاد را پیدا می‌کنند که وابسته و مطیع به یک قدرت خارجی‌اند که همه چیزهای فی‌نفسه خویشان را از او دارند، در واقع فریب نخورده‌اند؛ این قدرت در واقع وجود دارد و آن همان جامعه است (مستوفی، ۱۳۹۲، ص. ۵۹). دین‌داری عبارت است از میزان علاقه و احترام افراد به دین. این لفظ زمانی به کار می‌رود که مردم یا گروهی از افراد تمام یا بخشی از تعالیم و دستورات دینی را پذیرفته باشند. دین‌داری یا تدین التزام فرد به دین مورد قبول خویش است، این التزام مجموعه‌ای از احساسات و اعمال فردی و جمعی که حول (خداوند) و رابطه ایمانی با او دور می‌زند سامان می‌پذیرد. دین‌داری و دین‌مداری مقومی است که باید به وضوح در محصولات جامعه اسلامی جستجو کرد (شایگان، ۱۳۹۲، ص. ۱۸۸). می‌توان گفت که دین به عنوان یک نوع جهان‌بینی نه فقط معیار و داور رفتارهای فردی و جمعی انسان است بلکه در عین حال و به طریقی دیگر، در اصل شکل‌گیری رفتارهای انسان نیز مؤثر است. دین با احکام شرعی خود اراده را در افراد مؤمن تقویت می‌کند و هسته اصلی پرهیز از انحرافات را بر آنها به وجود می‌آورد و همچنین به سطح بالایی از انضباط سوق می‌دهد؛ زیرا انضباط محصول تقید و التزام است و افراد لاقید و بی‌بندوبار به نظم و انضباط تن نمی‌دهد و آنگاه که انضباط فراگیر شود، احساس امنیت در جامعه فراگیر می‌شود (پوراحمد و دیگران، ۱۳۹۱، ص. ۱۰).

۲-۲. مشارکت دینی

مشارکت دینی مهم‌ترین رکن تشکیل‌دهنده سرمایه اجتماعی و یکی از مفاهیم کلیدی جامعه‌شناسی دین است. اهمیت مناسک دینی جمعی و مشارکت در فعالیت‌های گروه‌های دینی این است که افراد را بر «ما»ی مذهبی آن‌ها در مقابل «ما»ی دیگران آگاه کرده و با تمایز یک اجتماع دینی خاص، از اجتماع دینی دیگران، هویت دینی به معنای «ما»ی جمعی را ایجاد می‌کند. در واقع پایبندی به مشارکت دینی، افراد را بر عضویتشان در جامعه مسلمانان آگاه کرده و با تمایز بین «درون گروه» مسلمانان از «برون گروه» دیگر ادیان، باعث تحقق هویت دینی می‌شود. پایگاه مهم و اساسی تقویت یا تضعیف هویت دینی، بزرگداشت یا تحقیر مراسم و مناسک مذهبی است. در واقع شرکت در مراسم و مناسک مذهبی سبب ایجاد همبستگی و انسجام مذهبی می‌شود، همان‌طور که بی‌توجهی به آن سبب تضعیف و فروپاشی انسجام و همبستگی میان آن‌ها خواهد بود (سفیری و دیگران، ۱۳۹۳، ص. ۱۷۵).

۲-۳. امنیت فرهنگی

در طول عصر جنگ سرد، امنیت بیشتر به عنوان مسئله حاکمیت دولت‌ها مربوط می‌شد و مواردی مثل تمامیت ارضی و خودمختاری سیاسی را دربرمی‌گرفت. بعد از دهه ۱۹۸۰ میلادی، تمرکز مطالعات در حوزه امنیت گسترده‌تر و عمیق‌تر شد. گستره مطالعات این حوزه از تمرکز بر امنیت نظامی صرف به سمت تمرکز بر انواع بیشتری از امنیت مثل امنیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و محیطی تغییر پیدا کرد. این تغییر تمرکز در مطالعات حوزه امنیت، ابتدا در اندیشمندان مکتب کپنهاگ^۱ اتفاق افتاد. نظریه‌پردازان این مکتب، امنیت را در ۵ بخش نظامی، سیاسی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی دسته‌بندی می‌کردند. طبق این دسته‌بندی، بخش نظامی امنیت به روابط قدرت، بخش سیاسی امنیت به روابط حاکمیت، بخش اقتصادی امنیت به روابط اقتصادی، بخش محیطی امنیت به روابط انسان و طبیعت و بخش اجتماعی امنیت به روابط بین گروه‌های اجتماعی مربوط می‌شود (Panić, 2009, p. 30). در بین دسته‌بندی ۵ گانه از مفهوم امنیت، امنیت فرهنگی و اجتماعی مفهوم جدیدتری نسبت به بقیه می‌باشد. در

1. Copenhagen

امنیت فرهنگی و اجتماعی، هدف اصلی امنیت کمتر به تمامیت ارضی و حاکمیت مربوط می‌شود و بیشتر بر هویت جمعی تمرکز دارد. این نوع امنیت و احساس ناشی از آن بیشتر بر حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب، هویت ملی و جمعی در یک جامعه اشاره دارد (Buzan & et al., 1998).

با توجه به اینکه هیچ نظریه کاملی در ارتباط با دین‌داری و رابطه آن با بحث امنیت مطرح نشده، به گونه‌ای که بتواند همه مطالب و متغیرهای مربوط را به‌طور کامل مطرح کند به نظر می‌رسد ارائه رویکردی تبیینی مقتضی است. از نظر دورکیم^۱ دین‌کلیتی از اعتقادات و مناسک است و انسان مذهبی قدرتی در خود احساس می‌کند که در حالت غیرمذهبی از آن برخوردار نخواهد بود. به عبارتی می‌توان گفت حیات مذهبی و نیروی خاص آن به انسان این باور را می‌دهد که در نیروی مسلط بر خودش مشارکت می‌کند، نیرویی که در عین حال حمایتش کرده و او را به سوی خود می‌خواند. به این ترتیب افراد مذهبی بهتر می‌توانند با مشکلات زندگی مواجهه شوند. ضمناً با توجه به چهار رویکرد عمده‌ای که از دین انتظار می‌رود مبنی بر انضباط‌بخش، انسجام‌بخش، حیات‌بخش و خوشبختی‌بخش بودن انسان‌ها می‌توانند با کنترل بر نفس خویش و با شرکت در مراسم مذهبی و پیوند با جامعه باعث بقا و احیای میراث اجتماعی گروه و انتقال ارزش‌ها به نسل‌های بعد شوند (شایگان، ۱۳۹۲، صص. ۱۹۰-۱۹۱).

پارسونز نیز به نقش انتقال ارزش‌ها و سپس درونی شدن آن برای اعضای جامعه تأکید دارد تا بدین وسیله بهتر بتوانند انتظارات یکدیگر را برآورده سازند. در واقع اگر ارزش‌های دینی انتقالی به انسان‌ها امری درونی شود به گونه‌ای که با آن مأنوس شوند کمتر به سمت وسوی خطرات گرایش پیدا کرده و احساس امنیت بیشتری می‌کنند. همچنین بنا به نظر پارسونز اگر خانواده‌ها بتوانند مانند نهاد مذهب نقش عمیق‌تری در تعلیم و تربیت دینی فرزندان‌شان ایفا کنند، احساس آرامش بیشتری خواهند داشت (امین‌بیدختی و شریفی، ۱۳۹۲، ص. ۵۱).

گیدنز معتقد است نه تنها خدایان و نیروهای مذهبی، حمایت‌های قابل اتکای مثبتی را برای مؤمنان فراهم می‌سازند بلکه کارگزاران مذهبی نیز این کار را انجام می‌دهند.

باورداشت‌های مذهبی مهم‌ترین کارشان این است که معمولاً به انسان در مقابل تجربه رویدادها و موقعیت‌ها، احساس آرامش و امنیت تزریق می‌کنند (گیدنز، ۱۳۸۶، ص. ۴۹۵). انجام مناسک آرامش‌بخش است. براین اساس مذهب و سنت به شیوه‌ای بنیادین در امنیت وجودی دخالت دارد. لومان^۱ معتقد است دوری از مذهب در زندگی امروزی باعث مخاطره شده است. اصولاً مخاطره از قبول این نظر سرچشمه می‌گیرد که بیشتر فعالیت بشری تأثیر مخاطره زایده دست انسان هستند (Erden, 2009, p. 159).

اگر مشارکت در اجتماعات دینی را بتوان شاخصی از سرمایه اجتماعی در نظر گرفت می‌توان نظریه کلمن^۲ را هم درباره رابطه بین این نوع مشارکت و امنیت بیان کرد. کلمن برای سرمایه اجتماعی خصیصی ساختاری و تعاملاتی قائل است که کنشگران با عضویت در گروه و تعامل با سایر کنشگران با رعایت اصول و قواعد مورد پذیرش در آن گروه و جلب اعتماد دیگران، به اطلاعات مورد نیاز دست می‌یابند و در فرایند کنش از حمایت جمعی برخوردار می‌گردد. کلمن با اشاره به اهمیت قواعد هنجاری و حضور آن به‌عنوان عنصر ممنوع‌کننده در داخل شبکه‌های اجتماعی در برابر انحرافات اجتماعی، این امکان را در جهت امنیت پروری در سطوح شبکه‌ای فراهم می‌سازد. به تعبیری، سرمایه اجتماعی نوعی ویژگی تسهیل‌کنندگی در روابط اجتماعی دارد وجود سرمایه اجتماعی در ساختارهای اجتماعی باعث می‌شود محیطی خلق شود تا در آن امنیت بیشتری برقرار شود به‌نحوی که انسان‌ها از آرامش برخوردار شده و در روابط تعاملی خود با دیگران با کمترین اصطکاک تنش‌های خود را برطرف کنند (متولی، ۱۳۸۴).

تأثیر دین داری در کاهش جرم و به‌تبع آن افزایش امنیت اجتماعی در پژوهش‌های متعددی بررسی و تأیید شده است. آدیسون^۳ در پژوهش خود به اهمیت دین در جلوگیری و یا کاهش رفتارهای بزهکاری صحنه گذاشته است. لاکفیلد^۴ نیز در پژوهش خود نشان داد سه بعد دین داری به صورت متغیرهای مداخله‌گرایانه بین رفتارهای والدین و انحراف اخلاقی عمل کرده است (Litchfield, 2010, p. 200).

با توجه به آنچه گفته شد، یکی از ابعاد اساسی دین و دین‌داری، مناسک دین‌داری و

1. Luman
2. Colman
3. Edison
4. Litchfield

به‌خصوص مناسک دسته جمعی است، بسیاری از پژوهش‌های انجام شده رابطه دین‌داری یا بُعد اعتقادی دین را با امنیت فرهنگی در نظر گرفته‌اند؛ محققان در این مطالعه با تمرکز بر بُعد مناسکی دین‌داری به‌خصوص مناسک دسته‌جمعی، بُعد مشارکت در اجتماعات دینی و رابطه آن با ابعاد امنیت فرهنگی را در نظر گرفته و مورد مطالعه قرار داده‌اند، در جامعه ایران با اکثریت مسلمان شیعه این سؤال طرح می‌شود که آیا مشارکت بیشتر در مراکز مذهبی از قبیل مساجد، حسینیه‌ها و تکایا، می‌تواند امنیت فرهنگی و ابعاد آن را ارتقاء دهد؟ به‌عبارت‌دیگر آیا افرادی که بیشتر به مراکز مذهبی می‌روند از امنیت فرهنگی بیشتری برخوردارند؟

۳. فرضیات پژوهش

با توجه به نظریه‌های گیدنز^۱ و کلمن در مبانی نظری که به‌عنوان چهارچوب نظری در این تحقیق در نظر گرفته شد می‌توان فرضیات زیر مطرح کرد؛ البته لازم به ذکر است که این نظریات تأثیر مشارکت در اجتماعات دینی را بر همه ابعاد و مؤلفه‌های امنیت فرهنگی (امنیت هویتی و دفاع از ارزش‌ها) را مورد توجه قرار نداده‌اند و هرکدام بر جنبه‌ای از این امنیت اشاره کرده‌اند.

۳-۱. فرضیه اصلی

بین مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی جوانان شهر ساری رابطه وجود دارد.

۳-۲. فرضیات فرعی

- ۱- بین مشارکت در اجتماعات دینی و هویت ایرانی جوانان شهر ساری رابطه وجود دارد.
- ۲- بین مشارکت در اجتماعات دینی و هویت مذهبی جوانان شهر ساری رابطه وجود دارد.
- ۳- بین مشارکت در اجتماعات دینی و ارزش خانوادگی جوانان شهر ساری رابطه وجود دارد.
- ۴- بین مشارکت در اجتماعات دینی و ارزش مذهبی جوانان شهر ساری رابطه وجود دارد.
- ۵- بین مشارکت در اجتماعات دینی و ارزش اجتماعی جوانان شهر ساری رابطه وجود دارد.

۶- بین مشارکت در اجتماعات دینی و ارزش فرهنگی جوانان شهر ساری رابطه وجود دارد.

۴. مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر به صورت پیمایشی انجام گرفته و برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال ساکن کلان‌شهر ساری در سال ۱۳۹۷ می‌باشند که تعدادشان طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر ۶۶۶۶۵ نفر است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران برابر با ۳۸۱ نفر محاسبه شد که به ۴۰۰ نفر ارتقا یافت. روش نمونه‌گیری، روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای است. روش نمونه‌گیری به این صورت بود که در مرحله نخست، هریک از مناطق سه‌گانه شهرداری ساری به عنوان یک خوشه در نظر گرفته شد. در مرحله دوم، کار نمونه‌گیری در داخل هریک از خوشه‌ها ادامه یافت و بر اساس آن اغلب محله‌ها و خیابان‌های هریک از خوشه‌ها در طرح نمونه‌گیری قرار گرفتند. در مرحله سوم، به تناسب تعداد جمعیت در مناطق شهرداری، خیابان‌ها و محله‌های انتخاب شده در مرحله دوم نمونه‌نهایی انتخاب شد. منظور از به تناسب جمعیت به این صورت است که اگر منطقه یک شهر ساری حدود ۴۰ درصد از جمعیت جوانان شهر ساری را شامل می‌شود، تعداد نمونه‌اخذ شده از منطقه‌ی یک شهر ساری هم ۴۰ درصد از ۴۰۰ نفر نمونه خواهد بود.

متغیر مستقل این پژوهش مشارکت مذهبی بوده است که با استفاده از ۱۱ گویه در طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای مورد سنجش قرار گرفت؛ منظور از مشارکت دینی در این تحقیق، حضور و فعالیت افراد در اجتماعات و مکان‌های دینی (مساجد، حسینیه‌ها، نمازهای جماعت و جمعه، مراسم‌های روضه و اعتکاف و...) است که به‌نوعی با اعتقادات دینی آنها در ارتباط است. برای سنجش این مفهوم از پاسخگویان پرسیده شد که در هریک از اجتماعات و مکان‌های دینی مذکور چقدر شرکت می‌کنید. برای اطمینان از روایی متغیر مشارکت مذهبی از اعتبار صوری استفاده شده است که قبلاً این گویه‌ها توسط محققان دیگری مثل عباسی و کرمی (۱۳۹۴) مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج آلفای کرونباخ برای این متغیر برابر ۰/۹۲ است که حکایت از مناسب بودن گویه‌ها و پایایی متغیر مشارکت مذهبی دارد.

متغیر وابسته این پژوهش امنیت فرهنگی و مؤلفه‌های آن بوده‌اند که جمعاً ۲۸ گویه را تشکیل داده‌اند و در طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای مطرح شده‌اند. در پژوهش حاضر، مطابق جدول ۱ و متناسب با چهارچوب و تعریف نظری ارائه شده در پژوهش‌های پیشین مثل صالحی‌امیری (۱۳۸۶)، دو بُعد امنیت هویتی (هویت ملی - فرهنگی و هویت دینی) و دفاع از ارزش‌ها (ارزش‌های خانوادگی، مذهبی، اجتماعی و فرهنگی) برای سنجش امنیت فرهنگی در نظر گرفته شده است. احصای گویه‌ها ابتدا بدین صورت بود که محقق با توجه به فضای مفهومی امنیت فرهنگی گویه‌هایی طراحی و تدوین کرد و سپس توسط دو متخصص حوزه علوم اجتماعی مورد تأیید قرار گرفت. نتایج آلفای کرونباخ برای این متغیر برابر ۰/۸۵ است که حکایت از مناسب بودن گویه‌ها و پایایی متغیر امنیت فرهنگی دارد.

جدول (۱): گویه‌های سنجش امنیت فرهنگی به تفکیک ابعاد آن

متغیر	بعد	مؤلفه	معرف
امنیت فرهنگی	امنیت هویتی	هویت ملی - فرهنگی	علاقه به موسیقی ایرانی، علاقه به فیلم ایرانی، علاقه به لباس ایرانی، علاقه به غذای ایرانی، علاقه و افتخار به خط و زبان فارسی، علاقه به آثار ادبی ایرانی، تعلق خاطر به نمادها و اسطوره‌های ملی، آشنایی با میراث فرهنگی، افتخار به ایرانی بودن
			اعتقاد به وحدانیت خداوند، اعتقاد به عالم پرزخ و قیامت، احساس غرور و رضایت از مسلمان بودن، تعلق خاطر به نمادهای اسلامی، اعتقاد به کفایت دین در اداره امور اجتماعی، رفتن به مسافرت‌های مذهبی، شرکت در مناسک و شعائر دینی
	دفاع از ارزش‌ها	ارزش‌های خانوادگی	احترام به پدر و مادر، تمایل برای تشکیل خانواده، احترام به بزرگ‌ترها، تلاش برای تأمین رفاه خانواده، سپری کردن وقت با خانواده
		ارزش‌های مذهبی	اهمیت ایمان به خدا، داشتن صبر در امورات زندگی، متعصب بودن به ارزش‌های دینی، شخص باتقوا بودن، به خطر انداختن جان خود برای دین، اهمیت فروتنی در زندگی، اهمیت روزی حلال

متغیر	بعد	مؤلفه	معرف
		ارزش‌های اجتماعی	اهمیت امانت‌داری، توجه به مهربانی در زندگی، اهمیت صداقت در زندگی، توجه به مسئولیت‌پذیری، اهمیت گذشت در زندگی، اهمیت اعتماد در زندگی، اهمیت و اجرای عدالت برای فرد
		ارزش‌های فرهنگی	اهمیت تحصیلات در زندگی، اهمیت داشتن تناسب بدنی، تلاش برای زیباتر ساختن شهرها و مناطق روستایی، پیشرفت به سوی جامعه‌ای کمتر انتزاعی و انسانی‌تر

۵. یافته‌های پژوهش

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که جنسیت ۵۰ درصد (۲۰۰ نفر) از پاسخ‌گویان پسر و ۵۰ درصد (۲۰۰ نفر) آنها دختر می‌باشند. میانگین سنی پاسخ‌گویان ۲۳/۵ سال می‌باشد. دامنه توزیع سنی پاسخ‌گویان از ۱۵ تا ۲۹ سال می‌باشد. همچنین پاسخ‌گویان گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال با ۲۰۰ نفر (۵۰ درصد) دارای بیشترین فراوانی و گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال با ۲۳ نفر (۲۳ درصد) دارای کمترین فراوانی در بین پاسخ‌گویان این پژوهش می‌باشند. میانگین تحصیلات پاسخ‌گویان ۱۳/۲ سال می‌باشد. تحصیلات کارشناسی با ۱۳۷ نفر (۳۴/۲ درصد) دارای بیشترین فراوانی و تحصیلات کارشناسی ارشد با ۱۵ نفر (۳/۸ درصد) دارای کمترین فراوانی در بین پاسخ‌گویان این پژوهش می‌باشند. وضع تأهل ۵۸ درصد (۲۳۲ نفر) از پاسخ‌گویان مجرد، ۴۰ درصد (۱۶۰ نفر) آنها متأهل و ۲ درصد (۸ نفر) سایر (مطلقه، بیوه و...) می‌باشند.

جدول (۲): توصیف متغیر امنیت فرهنگی و ابعادش

امنیت فرهنگی و ابعادش	هویت ایرانی		هویت مذهبی		ارزش خانوادگی		ارزش مذهبی		ارزش اجتماعی		ارزش فرهنگی		امنیت فرهنگی	
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد
کم	۲۴	۶	۳۶	۹	۲۴	۶	۵۶	۱۴	۸۸	۲۲	۲۰	۵	۴	۱
متوسط	۸۰	۲۰	۵۶	۱۴	۶۴	۱۶	۱۹۲	۴۸	۲۱۲	۵۳	۱۵۲	۳۸	۱۰۴	۲۶
زیاد	۲۹۶	۷۴	۳۰۸	۷۷	۳۱۲	۷۸	۱۵۲	۳۸	۱۰۰	۲۵	۲۲۸	۵۷	۲۹۲	۷۳
جمع	۴۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۱۰۰
میانگین	۴/۳۰		۴/۳۵		۴/۳۷		۳/۸۴		۳/۶۸		۴/۱۸		۴/۱۲	

نتایج جدول ۲ توصیف متغیر امنیت فرهنگی و ابعادش را نشان می‌دهد. مطابق نتایج این جدول، ۷۳ درصد از پاسخ‌گویان دارای امنیت فرهنگی در حد زیاد و ۲۶ درصد آنها در حد متوسط می‌باشد. این در حالی است که تنها ۱ درصد این افراد دارای امنیت فرهنگی کم هستند. میانگین امنیت فرهنگی پاسخ‌گویان با ۴/۱۲ در حد بالا قرار دارد. در ابعاد امنیت فرهنگی، بیشترین میانگین به ارزش خانوادگی مربوط می‌شود. میانگین ارزش خانوادگی افراد با ۴/۳۷ در حد بالا قرار دارد. بعد از آن، میانگین هویت مذهبی افراد با ۴/۳۵ در حد بالا می‌باشد. همچنین کمترین میانگین در ابعاد امنیت فرهنگی به ارزش اجتماعی مربوط می‌گردد، میانگین ارزش اجتماعی افراد در این تحقیق در حد ۳/۶۸ و متوسط رو به بالا می‌باشد.

جدول (۳): توصیف متغیر مشارکت در اجتماعات دینی پاسخ‌گویان

مشارکت دینی	تعداد	درصد
کم	۹۶	۲۴
متوسط	۱۶۸	۴۲
زیاد	۱۳۶	۳۴
جمع	۴۰۰	۱۰۰
میانگین	۳/۲۶	

جدول ۳ توصیف متغیر مشارکت در اجتماعات دینی پاسخ‌گویان را نشان می‌دهد. مطابق نتایج این پژوهش حدود ۴۲ درصد از پاسخ‌گویان پژوهش حاضر در اجتماعات دینی مشارکت متوسطی دارند و حدود ۳۴ درصد از آنها این مشارکت را در حد زیاد گزارش کرده‌اند. این در حالی است که مشارکت در اجتماعات دینی ۲۴ درصد از افراد در حدود کم می‌باشد. میانگین این متغیر در پاسخ‌گویان حدود ۳/۲۶ است که این نشان می‌دهد مشارکت در اجتماعات دینی این افراد در حد متوسط رو به بالا قرار دارد.

جدول (۴): آزمون همبستگی پیرسون بین مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی

متغیرهای مستقل و وابسته	هویت ایرانی	هویت مذهبی	ارزش خانوادگی	ارزش مذهبی	ارزش اجتماعی	ارزش فرهنگی	امنیت فرهنگی	مشارکت دینی
هویت ایرانی	-	-	-	-	-	-	-	-
هویت مذهبی	۰/۶۲۴**	-	-	-	-	-	-	-
ارزش خانوادگی	۰/۴۵۶**	۰/۵۷۷**	-	-	-	-	-	-
ارزش مذهبی	۰/۴۱۶**	۰/۴۳۳**	۰/۳۹۲**	-	-	-	-	-
ارزش اجتماعی	۰/۲۷۰**	۰/۲۱۵**	۰/۱۴۹**	۰/۴۴۷**	-	-	-	-
ارزش فرهنگی	۰/۴۶۳**	۰/۱۴۵*	۰/۲۲۰**	۰/۳۴۱**	۰/۵۱۶**	-	-	-
امنیت فرهنگی	۰/۷۷۰**	۰/۷۲۵**	۰/۶۶۵**	۰/۷۴۲**	۰/۶۲۸**	۰/۶۳۱**	-	-
مشارکت دینی	۰/۴۰۴**	۰/۲۳۷**	۰/۱۰۷*	۰/۲۰۰**	۰/۵۳۹**	۰/۳۱۷**	۰/۳۹۰**	-

*ضریب همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است. / **ضریب همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

جدول ۴ ضریب همبستگی پیرسون متغیرهای مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی را نشان می‌دهد. با توجه به یافته‌های این جدول، متغیر مشارکت در اجتماعات دینی با متغیرهای هویت ایرانی و مذهبی، ارزش خانوادگی، ارزش مذهبی، ارزش اجتماعی، ارزش فرهنگی و امنیت فرهنگی رابطه مثبت و معناداری دارد. این به این معنا

است که با افزایش مشارکت افراد در اجتماعات مذهبی میزان هویت ایرانی و مذهبی، ارزش خانوادگی، ارزش مذهبی، ارزش اجتماعی، ارزش فرهنگی و کل امنیت فرهنگی آنها نیز بالا می‌رود. همچنین به معنای تأیید همه فرضیات فرعی تحقیق می‌باشد. متغیر مشارکت در اجتماعات دینی در حدود ۰/۳۹۰ با متغیر امنیت فرهنگی رابطه معنادار دارد. شدت رابطه بین امنیت فرهنگی و مشارکت در اجتماعات دینی در حد متوسط می‌باشد. در ابعاد امنیت فرهنگی، مشارکت دینی بیشترین رابطه را با ارزش اجتماعی با ضریب همبستگی ۰/۵۳۹ دارد. بعد از آن، متغیر مشارکت دینی بیشترین رابطه را هویت ایرانی با ۰/۴۰۴ دارد. همچنین متغیر مشارکت دینی کمترین رابطه را بعد ارزش خانودگی با ضریب همبستگی ۰/۱۰۷ دارد.

جدول (۵): تحلیل رگرسیونی و بررسی تأثیر متغیر مشارکت در اجتماعات دینی بر متغیر امنیت فرهنگی

سطح معناداری	مقدار t	ضرایب تأثیر استاندارد (بتا)	ضرایب تأثیر غیراستاندارد	
۰/۰۰۰	۴۶/۲۶	-	۵۳,۳	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۸/۴۴	۰/۳۹۰	۰/۲۰۱	مشارکت در اجتماعات مذهبی
خلاصه مدل				
R ² = ۰/۱۵۲		F = ۷۱/۲۴		sig = ۰/۰۰۰

برای بررسی اینکه متغیر مشارکت در اجتماعات دینی چه میزان از تغییرات امنیت فرهنگی را توضیح می‌دهد از تحلیل رگرسیونی مطابق جدول ۵ استفاده شد. نتایج این جدول نشان می‌دهد که میزان تأثیر متغیر مشارکت دینی بر متغیر امنیت فرهنگی در حد ۰/۳۹۰ است. همچنین ضریب تبیین (R²) این مدل نشان می‌دهد که حدود ۱۵ درصد از تغییرات امنیت فرهنگی توسط مشارکت در اجتماعات دینی توضیح داده می‌شود.

نتیجه‌گیری

همان‌طور که گفته شد امنیت فرهنگی را می‌توان، ایجاد وضعیتی مطمئن، آرام‌بخش و خالی از هرگونه تهدید و تعرض در انسان، نسبت به دین، افکار، اخلاق، آداب و رسوم، باورها، ارزش‌ها، میراث فرهنگی، آثار ادبی و غیره به‌عبارت‌دیگر، مصونیت

فرهنگ فرد و جامعه از هرگونه تعرض و تهدید نامید. با توجه به اینکه از طرفی در تعریف امنیت فرهنگی بر پایداری افراد به آداب و رسوم و سنت‌ها خود تأکید می‌شود، و از طرفی دیگر در جامعه ایرانی که دارای سبقه مذهبی زیادی است و در حال حاضر هم از جمله کشورهای مهم مذهبی جهان شناخته می‌شود، این سؤال به وجود می‌آید که میزان پایداری به آداب و رسوم، سنت‌ها ارزش‌ها اخلاق در کشور مذهبی ایران چقدر است؟ بنابراین یکی از اهداف پژوهش حاضر بررسی میزان امنیت فرهنگی و ابعاد آن (امنیت هویتی و پایداری به ارزش‌ها) بوده است. همچنین این سؤال وجود داشت که مشارکتی که افراد جامعه ایران در اجتماعات مذهبی انجام می‌دهند با امنیت فرهنگی و پایداری به ارزش‌ها و سنت‌ها رابطه دارد یا نه؛ بنابراین هدف دوم پژوهش بررسی رابطه بین مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی بود. ضرورت انجام پژوهش هم این‌گونه بود که در چند سال گذشته پژوهش‌های زیادی مثل قاسمی (۱۳۹۲)، رستگارخالد و محمدیان، (۱۳۹۲)، رفیع و جانباز (۱۳۸۹)، کلاهیچیان (۱۳۸۴) و مردان‌پور (۱۳۷۸) در باب امنیت فرهنگی و اجتماعی و پایداری افراد جامعه ایران به ارزش‌ها و سنت‌ها انجام شد که حکایت از کم شدن این پایداری‌ها در دهه‌های اخیر به خصوص در جوانان جامعه ایران داشت؛ بنابراین با توجه به ضرورت انجام پژوهش به خصوص بر روی جوانان، پژوهش حاضر در صدد بررسی رابطه بین مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی در بین جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله شهرستان ساری به عنوان مرکز استان مازندران بود.

با توجه به هدف مورد نظر و بعد از مرور پیشینه پژوهش مرتبط با موضوع، به عملیاتی کردن متغیرهای مورد نظر پرداختیم و هرکدام از متغیرهای مستقل و وابسته را عملیاتی کردیم. بعد از تهیه پرسشنامه و محاسبه حجم نمونه، به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای پرسشنامه‌ها را در بین جوانان شهر ساری توزیع و پس از ورود به نرم‌افزار تجزیه و تحلیل شد. میانگین سنی پاسخ‌گویان ۲۳/۵ سال می‌باشد. دامنه توزیع سنی پاسخ‌گویان از ۱۵ تا ۲۹ سال می‌باشد. همچنین تحصیلات کارشناسی با ۳۴/۲ درصد دارای بیشترین فراوانی است.

میانگین متغیر مشارکت در اجتماعات دینی در پاسخ‌گویان حدود ۳/۲۶ است که این نشان می‌دهد مشارکت در اجتماعات دینی این افراد در حد متوسط رو به بالا قرار دارد.

میانگین امنیت فرهنگی پاسخ‌گویان با ۴/۱۲ در حد بالا قرار قرار دارد. در ابعاد امنیت فرهنگی، بیشترین میانگین به ارزش خانوادگی مربوط می‌شود. میانگین ارزش خانوادگی افراد با ۴/۳۷ در حد بالا قرار دارد. بعد از آن، میانگین هویت مذهبی افراد با ۴/۳۵ در حد بالا می‌باشد. همچنین کمترین میانگین در ابعاد امنیت فرهنگی به ارزش اجتماعی مربوط می‌گردد، میانگین ارزش اجتماعی افراد در این پژوهش در حد ۳/۶۸ و متوسط رو به بالا می‌باشد.

نتایج پژوهش حکایت از رابطه مثبت و معنادار بین مشارکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی دارد. این رابطه در نظریه‌های مختلف هم پیش‌بینی می‌شد؛ برای مثال، دورکیم بیان می‌کند که با توجه به چهار رویکرد عمده‌ای که از دین انتظار می‌رود مبنی بر انضباط‌بخش، انسجام‌بخش، حیات‌بخش و خوشبختی‌بخش بودن انسان‌ها می‌توانند با کنترل بر نفس خویش و با شرکت در مراسم مذهبی و پیوند با جامعه باعث بقا و احیای میراث اجتماعی گروه و انتقال ارزش‌ها به نسل‌های بعد شوند. همچنین کلمن با اشاره به اهمیت قواعد هنجاری و حضور آن به‌عنوان عنصر ممنوع‌کننده در داخل شبکه‌های اجتماعی در برابر انحرافات اجتماعی، این امکان را در جهت امنیت پروری در سطوح شبکه‌ای فراهم می‌سازد. به‌تعبیری، سرمایه اجتماعی نوعی ویژگی تسهیل‌کنندگی در روابط اجتماعی دارد وجود سرمایه اجتماعی در ساختارهای اجتماعی باعث می‌شود محیطی خلق شود تا در آن امنیت بیشتری برقرار شود. گیدنز مدعی است که باورداشت‌های مذهبی مهم‌ترین کارشان این است که معمولاً به انسان در مقابل تجربه رویدادها و موقعیت‌ها، احساس آرامش و امنیت تزریق می‌کنند. همچنین لومان معتقد است دوری از مذهب در زندگی امروزی باعث مخاطره شده است. اصولاً مخاطره از قبول این نظر سرچشمه می‌گیرد که بیشتر فعالیت بشری تأثیر مخاطره زایده دست انسان هستند. نتایج این پژوهش هم در راستای پژوهش‌های پیشین مثل امین عبدالمحمدی و همکاران (۱۳۹۵)، بیدختی و شریفی (۱۳۹۲)، پوراحمد و همکاران (۱۳۹۱)، کامران و عبادتی (۱۳۸۸) و نوروزی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) می‌باشد.

بنابراین از نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان نتیجه‌گیری کرد که مشارکت افراد به‌خصوص جوانان می‌تواند منجر به افزایش امنیت فرهنگی و ابعاد آن مثل امنیت هویتی و پایبندی به ارزش‌ها شود؛ بنابراین با توجه به مسائل و مشکلات جامعه مدرنیته که با

رشد فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی بیشتر و مشهودتر شده است و برای برخی از جوانان مشکلات هویتی به وجود آورده و پایداری آنها را به ارزش‌ها سستی خود مثل ارزش‌های خانوادگی و مذهبی سست کرده است، می‌توان تقویت شرکت در اجتماعات دینی را پیشنهاد داد. با توجه به رابطه مثبت و معنادار بین شرکت در اجتماعات دینی و امنیت فرهنگی، می‌توان برای ارتقای امنیت فرهنگی افراد جامعه، به‌خصوص جوانان، پیشنهاد کرد که برنامه‌هایی در جهت مشارکت بیشتر جوانان در امور اجتماعات مذهبی مثل مساجد، تکایا، مراسمات مذهبی انجام شده مثل عزاداری ماه محرم و رمضان و حتی اعیاد مذهبی فراهم کرد؛ بنابراین این وظیفه مسئولین و بزرگان اماکن مذهبی است که با دادن مسئولیت بیشتر به جوانان و اعتماد به آنها برای برگزاری این مراسم، حضور آنها را در اجتماعات دینی افزایش دهند تا با این حضور، امنیت هویتی و پایداری به ارزش‌های آنها که شاخص‌های امنیت فرهنگی است، تقویت شود.

کتابنامه

- اخوان کاظمی، بهرام (۱۳۸۶). امنیت و ابعاد آن در قرآن. فصلنامه مطالعات اسلامی، (۷۵)، ۱۱-۳۹.
- امین بیدختی، علی‌اکبر و شریفی، نوید (۱۳۹۲). دین‌داری و سرمایه اجتماعی حامی امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، (۳۳)، ۴۷-۶۹.
- پوراحمد، احمد؛ عیوضلو، محمود؛ حامد، محبوبه؛ عیوضلو، داود و رضایی، فرشته (۱۳۹۱)، بررسی رابطه دین‌داری و احساس امنیت در فضاهای شهری و روستایی (مورد مطالعه: شهرستان کوه‌دشت). پژوهش‌های راهبردی نظم و امنیت، (۱)، ۱-۲۰.
- پورسعید، فرزاد (۱۴۰۱). نسبت مفهومی فرهنگ و امنیت: جستاری در چیستی «امنیت فرهنگی». مطالعات راهبردی، (۹۸)۲۵، ۱۷۷-۲۱۵.
- پویافر، محمدرضا (۱۴۰۰). تحولات دین‌داری و بعد اجتماعی امنیت ملی در ایران. مطالعات راهبردی، (۹۳)۲۴، ۳۱-۶۴.
- ترابی، یوسف و آیت‌گودرزی، (۱۳۸۳). ارزش‌ها و امنیت اجتماعی. فصلنامه دانش/انتظامی، سال ششم، (۲)، ۳۱-۴۶.

- حسینی، هاجر (۱۳۸۸). بررسی تأثیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی و هویت قومی بر احساس امنیت اجتماعی. فصلنامه دانش انتظامی، سال دهم، (۲).
- ربانی خوارسگانی، علی و قاسمی، وحید (۱۳۸۶). رابطه احساس امنیت و نگرش مذهبی. مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان، جلد ۲۵، (۴)، ۱-۱۸.
- رستگار خالد، امیر و محمدیان، فاطمه (۱۳۹۲). استفاده از اینترنت و احساس امنیت اجتماعی. مطالعات فرهنگ - ارتباطات، سال چهاردهم، (۲۲)، ۵۳-۸۹.
- روحانی، حسن (۱۳۸۷). مهندسی فرهنگی: از نظریه تا عمل. راهبرد، (۴۸)، ۷-۴۰.
- ساروخانی، باقر و هاشم‌نژاد، فاطمه (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهر ساری. فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال دوم، (۲)، ۸۴-۹۲.
- سفیری، خدیجه؛ کمالی، افسانه و مصلح، نرجس خاتون (۱۳۹۳). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی خانواده و مشارکت دینی با هویت دینی نوجوانان. مجله جامعه‌شناسی ایران، (۳) ۱۵، ۱۶۲-۱۹۸.
- سیاح، محمد؛ امیرپور، مهناز و وحیدی مطلق، عفت (۱۳۹۱). امنیت فرهنگی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی. همایش هجوم خاموش، جهاد دانشگاهی واحد لرستان، خرم آباد.
- شایگان، فریبا (۱۳۹۲). دین‌داری و احساس امنیت (مطالعه موردی دانش آموزان دختر شهر تهران). فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، (۱۵)، ۱۷۹-۱۹۵.
- شفیعی، جمال و مولایی، محمد (۱۳۹۹). نظریه‌پردازی؛ الگوی راهبردی دین در تولید امنیت فرهنگی. مجله امنیت ملی، (۳۶) ۱۰، ۴۳-۸۶.
- صالحی امیری، سیدرضا (۱۳۸۶). مفاهیم و نظریه‌های فرهنگی. تهران: ققنوس.
- عباسی، محمدتقی و کرمی، فرشاد (۱۳۹۴). دین و سرمایه اجتماعی: مطالعه رابطه مشارکت در اجتماعات دینی و سرمایه اجتماعی. مجله مطالعات توسعه اجتماعی و فرهنگی، (۱) ۴، ۹۷-۱۲۱.
- عبدالحمیدی، امیر؛ نوابخش، مهرداد؛ حقیقتیان، منصور و رضوی، محمد (۱۳۹۵)، بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی با تأکید بر ابعاد دین‌داری (مورد مطالعه: شهروندان ۱۸ سال به بالای شهر تهران). پژوهشنامه نظم و

امنیت انتظامی، (۳۶)، ۹۷-۱۲۰.

قاسمی، وحید؛ میرمحمدتبار، سید احمد و عدلی پور، صمد (۱۳۹۲)، بررسی کجروی فرهنگی و عوامل مؤثر بر آن در دانش آموزان دبیرستانی فریدونکنار. *مجله توسعه فرهنگی و اجتماعی دانشگاه سبز*، (۳)، ۵۷-۷۸.

کاهه، احمد (۱۳۸۴). *مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی*. جلد ۱، تهران: انتشارات گلپونه.

کامران، فریدون و عبادتی نظرلو، سمیه (۱۳۸۹). *بررسی عوامل اقتصادی اجتماعی مؤثر بر احساس آرامش و امنیت اجتماعی زنان دانشجویان*. فصلنامه پژوهش اجتماعی، سال سوم، (۶)، ۴۳-۵۶.

کلاهچیان، محمود (۱۳۸۴). *راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی*. مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، معاونت اجتماعی ناجا، تهران: انتشارات گلپویه.

گیدنز، آنتونی (۱۳۸۶). *جامعه شناسی*، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی. متولی، رضا (۱۳۸۴). *چشم انداز نظری سرمایه اجتماعی*. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، (۱).

مردان پور، ناصر (۱۳۸۷). *بحران هویت و انقطاع فرهنگی، با تأکید به بررسی تأثیر عملکرد نظام اجتماعی در پیدایش احساس بی هویتی اجتماعی و گرایش نوجوانان به الگوهای فرهنگ غربی*. پژوهش، پژوهشگرده تحقیقات - اسلامی، معاونت تحقیقات غیر صنعتی، اداره تحقیقات و خود.

مستوفی، اکرم (۱۳۹۲). *بررسی رابطه هویت اجتماعی با احساس امنیت در زنان شهر تهران*. *دوفصلنامه مطالعات پلیس زن*، سال هفتم، (۱۹)، ۵۵-۷۷.

نوروزی، فیضاله و فولادی سپهر، سارا (۱۳۸۸). *بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۲۹ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن*. فصلنامه راهبرد، سال هجدهم، (۵۳).

هاشمیان فر، سید علی؛ دهقانی، حمید و اکبرزاده، فاطمه (۱۳۹۲). *تأثیر دین‌داری و رسانه‌های جمعی بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان*. *پژوهش‌های راهبردی نظم و امنیت*، سال دوم، (۱)، ۵۳-۷۲.

رفیع، حسین و جانباز، دیان (۱۳۸۹). *تأثیر فناوری‌های جهانی اطلاعاتی و ارتباطاتی بر*

- امنیت ملی کشورها. *مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی*، ۴۰(۱)، ۷۹-۹۷.
- صدیق اورعی، غلامرضا (۱۳۸۳). بررسی نگرش جوانان نسبت به کارآمدی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی دولت. طرح پژوهشی، تهران، ایران: مراکز جهاد دانشگاهی.
- Buzan, B.; Waever, O. & De Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Colorado: Lynne Rinner Publishers, Inc., Boulder.
- Coleman, J. S. & Hoffer, T. (1987). *Public and Private High Schools: The Impact of Communities*. New York: Basic Books.
- Cui S. & Li J. (2011). Desecuritizing frontier security in China: Beyond the positive and negative debate. *Cooperation and Conflict*, 46(2), 144-165.
- Erden, A. & H. Erden (2009). Predicting organizational trust level of school managers and teachers at elementary schools. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, (1), 125-140.
- Karakus, O. F.; MCGarrell, E. & Basibuyuk, O. (2010). Fear of crime among citizens of Turkey. *Journal of criminal justice*, (38) retrieved from: www.science direct.com.
- Litchfield, Alleh W.; Darwin, Thomas, L. & Doali, Bing (2009). Dimensions of Religiosity as Mediators of the Relations between Parenting and Adolescent Deviant Behavior. *Journal of Adolescent Research*, 12(1), 75-88.
- Panić, B. (2009). Societal security-security and identity. *Western Balkan Security Observer*, (13), 29-39.
- Pantazis, C. (2009). Fear of Crime Vulnerability and Poverty British. *Journal of Criminology*, 40(3), 414-436.

References

- Abbasi, M. & Karmi, F. (2015). Religion and Social Capital: A Study of the Relationship between Participation in Religious Communities and Social Capital, *Journal of Social and Cultural Development Studies*, 4(1), 121-97. (In Persian)
- Abdulmohammadi, A.; Nawabakhsh, M.; Hekhtiyan, M. & Razavi, M. (2016). Investigation of social and cultural factors affecting the feeling of social security with emphasis on religiosity dimensions (case study: citizens aged 18 and over in Tehran), *Nazm and Police Security*, (36), 97-120. (In Persian)
- Akhvan Kazemi, B. (2007). Security and its dimensions in the Qur'an, *Islamic Studies Quarterly*, (75), 11-39. (In Persian)
- Amin Bidakhti, A. & Sharifi, N. (2013). Religiosity and social capital supporting social security, *Social Security Studies Quarterly*, (33), 47-69. (In Persian)
- Buzan, B.; Waever, O. & De Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Colorado: Lynne Rinner Publishers, Inc., Boulder.
- Coleman, J. S. & Hoffer, T. (1987). *Public and Private High Schools: The Impact of Communities*. New York: Basic Books.
- Cui S. & Li J. (2011). Desecuritizing frontier security in China: Beyond the positive and negative debate. *Cooperation and Conflict*, 46(2), 144-165.

- Erden, A. & H. Erden (2009). Predicting organizational trust level of school managers and teachers at elementary schools. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, (1), 125-140.
- Ghasemi, V.; Mir Mohammad Tabar, A. & Adlipour, S. (2013). Study of cultural deviance and factors affecting it in high school students of Faridoonkanar, *Journal of Cultural and Social Development of Sabz University*, (3), 57-78. (In Persian)
- Giddens, A. (2007). *Sociology*, translated by Hasan Chavoshian, Tehran: Ney Publishing. (In Persian)
- Hadianfar, H. (2005). Subjective sense of well-being and religious activities in a group of Muslims, *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, (11), 224-232. (In Persian)
- Hashemianfar, A.; Dehghani, H. & Akbarzadeh, F. (2013). The effect of religiosity and mass media on students' sense of social security, strategic researches of order and security, 2(1), 53-72. (In Persian)
- Hosseini, H. (2009). Investigating the effect of socio-economic base and ethnic identity on the sense of social security, *Danesh Entezami Quarterly*, 10(2). (In Persian)
- Kaher, A. (2005). *Proceedings of the Social Security Conference*, Tehran: Golpoune Publishing. (In Persian)
- Kalahchian, M. (2005). Strategies for realizing social security, collection of articles of social security conference, Naja Social Vice-Chancellor, Tehran: Golpoune Publications. (In Persian)
- Kamran, F. & Ibaadi Nazarlou, S. (2010). Study of socio-economic factors affecting the feeling of peace and social security of female students, *Social Research Quarterly*, 3(6), 43-56. (In Persian)
- Karakus, O. F.; MCGarrell, E. & Basibuyuk, O. (2010). Fear of crime among citizens of Turkey. *Journal of criminal justice*, (38) retrieved from: www.science direct.com.
- Litchfield, Alleh W.; Darwin, Thomas, L. & Doali, Bing (2009). Dimensions of Religiosity as Mediators of the Relations between Parenting and Adolescent Deviant Behavior. *Journal of Adolescent Research*, 12(1), 75-88.
- Mardanpour, N. (2008). Identity crisis and cultural discontinuity, with an emphasis on investigating the effect of the social system on the emergence of a sense of social identitylessness and the tendency of adolescents to western culture patterns, *Research, Islamic-Research Institute, Non-Industrial Research Vice-Chancellor*. (In Persian)
- Metoli, R. (2005). The theoretical perspective of social capital, *Social Security Studies Quarterly*, (1). (In Persian)
- Mostofi, A. (2013). Investigating the relationship between social identity and sense of security in women in Tehran, *Women's Police Studies bi-quarterly*, 7(19), 55-77. (In Persian)
- Nowrozi, F. & Fouladi Sepehr, S. (2009). Investigation of the feeling of social security among women aged 15-29 in Tehran and social factors affecting it, *Strategy Quarterly*, 18(53). (In Persian)
- Panić, B. (2009). Societal security-security and identity. *Western Balkan Security Observer*, (13), 29-39.

- Pantazis, C. (2009). Fear of Crime Vulnerability and Poverty British. *Journal of Criminology*, 40(3), 414-436.
- Pourahmad, A.; Ayuzlo, M.; Hamed, M.; Ayuzlo, D. & Rezaei, F. (2012). Investigation of the relationship between religiosity and sense of security in urban and rural spaces (case study: Kohdasht city), *Strategic researches on order and security*, 1(1), 1-20. (In Persian)
- Poursaid, F. (2022). The conceptual relationship between culture and security: an inquiry into the meaning of "cultural security", *Strategic Studies*, 25(98), 177-215. (In Persian)
- Poyafar, M. (2021). Developments of religiosity and the social dimension of national security in Iran, *Strategic Studies*, 24(93), 31-64. (In Persian)
- Rabbani Khawaresgani, A. & Ghasemi, V. (2007). Relationship between feeling of security and religious attitude, *Isfahan University Research Journal*, 25(4), 1-18. (In Persian)
- Rafiei, H. & Jaanbaaz, D. (2010). The impact of global information and communication technologies on the national security of countries. *Law & Political science*, 40(1), 79-97. (In Persian)
- Rostgarkhald, A. & Mohammadian, F. (2013). Internet use and sense of social security, *Culture-Communication Studies*, 14(22), 53-89. (In Persian)
- Rouhani, H. (2008). Cultural engineering: from theory to practice. *Strategy*, (48), 7-40. (In Persian)
- Safiri, K.; Kamali, A. & Mosleh, N. (2014). Examining the relationship between family social capital and religious participation with the religious identity of adolescents, *Iranian Journal of Sociology*, 15(3), 162-198. (In Persian)
- Salehi Amiri, S. R. & Afshari Naderi, A. (2010). Theoretical and strategic foundations of social and cultural security promotion management in Tehran, *Strategy Quarterly*, 20(59). (In Persian)
- Salehi Amiri, S. R. (2007). *Cultural Concepts and Theories*, Tehran: Ghoghnos. (In Persian)
- Sarukhani, B. & Hashemnejad, F. (2011). Investigation of the relationship between social capital and feeling of social security among the youth of Sari city, *Sociology Quarterly of Youth Studies*, 2(2), 84-92. (In Persian)
- Sayah, M.; Amirpour, M. & Vahidi Mutlaq, E. (2012). Cultural security and social damage prevention. Silent attack conference, academic jihad, Lorestan branch, Khorramabad. (In Persian)
- Sediq Orei, G. (2004). Investigating the attitude of young people towards the political, social and economic efficiency of the government. Research project, Tehran, Iran: Academic Jihad Centers. (In Persian)
- Shafiei, J. & Moulai, M. (2020). Theorizing; The strategic model of religion in the production of cultural security, *National Security Journal*, 10(36), 43-86. (In Persian)
- Shaygan, F. (2013). Religiosity and a sense of security (a case study of female students in Tehran), *Welfare planning and social development quarterly*, (15), 179-195. (In Persian)
- Torabi, Y. & Gudarzi, A. (2004). Values and Social Security, *Police Science Quarterly*, 6(2), 31-46. (In Persian)